

El dit petit

(ALDC, I, 106. El dit petit)

Els mots més estesos són *dit petit*, *dit xic* i *dit menut* (per a *dit*, cf. *dit gros*), al·lusius a la petitesa d'aquest dit en relació amb els altres, especialment amb el dit gros. *Petit* (com en francès) prové d'un llat. vg. PITTITTUS, de creació expressiva, que va substituir el clàssic PARVUS; es documenta des del s. XII com a antropònim i s'estén per una gran part del Principat i les Balears. *Xic* també és de creació expressiva que es relaciona amb CICCUM 'membrana que separa els grans de la magrana; bri, cosa insignificant'; coneix variants com *xicotet*, *xiquiu*, *xiquiniu*; es troba en dues petites àrees del Principat, convivint a voltes amb *petit*. *Menut*, del llat. MINUTU, participi de MINUERE 'disminuir', ocupa l'àrea de transició entre el català nord-occidental i el valencià. *Menovell*, de l'Alguer, documentat des del s. XIV en textos del Principat i de València, derivaria de MINUS 'petit, minso'

convergent possiblement amb un diminutiu de MINIMUS, MINIMELLUS; presenta les variants rosselloneses *menell* i *menel*, de clara procedència occitana. *Gorri*, amb les variants *gorrinet*, *gorrineu*, *gorrinau*, es basa en l'arrel onomatopeica G-RR, imitativa del gruny del porc i es testifica des del s. XVI; és propi del valencià i s'aplica al dit petit perquè sol usar-se per fregar l'orella (cf. fr. *auriculaire*). *Curro* podria procedir de **mancurro* 'curt, escàs', derivat de *manc(o)*, amb desmembració de **man*, i ha format derivats com *currit*, *currunx(o)*, *currunxet*, a més de *gorruny*, *garranxet* encreuat amb *gorri* i els seus derivats; amb el sentit de 'manc', *curro* és freqüent en terres valencianes. Altres mots: *menyique*, evident castellanisme (94, 131, 172, 181, 185); *rader* 'darrer', per ser l'últim; l'expressiu *xirimiu* (55), que entra en fórmules infantils.

